

Column

Niets menselijks is advocaten vreemd

Mr. T.M. Snoep*

Iedere mededingingsjurist betrokken bij brancheorganisaties weet het. Als door prijsconcurrentie marges van leden onder druk komen te staan, probeert men wettelijke of semiwettelijke toetredingsdrempels te verhogen en erkenningsregelingen te verzwaren. Hogere toelatingseisen, meer opleiding en meer kwaliteit. Liefst met een keurmerk waar eigenlijk niemand omheen kan omdat het in de wet is verankerd. Allemaal bedoeld om het kwaliteitsimago van de branche in kwestie te verbeteren. De kostprijs gaat voor iedereen omhoog. Hopelijk de verkoopprijzen met iets meer. En dit alles op een manier dat de NMa (en zelfs de ACM) er niets mee aan kan. Het mededingingsrecht schiet feitelijk tekort in dit soort situaties. Het is de wetgever die de handschoen moet oppakken om er wat aan te doen.

De Orde van Advocaten reageert net als alle andere brancheorganisaties. De marges in de advocatuur staan onder druk, de toelatingseisen tot de stagiaire-opleiding moeten worden verscherpt, de opleiding wordt verzwaard en de kosten voor alle advocatenkantoren worden hoger. Wie gaat dat betalen? Wat het belang is van de justitiabele doet er bij dit alles even minder toe. Vraag maar om je heen. Als er iets is waaraan de burger behoefte heeft, is het een goedkopere advocaat en niet een beter opgeleide maar duurdere. Uiteraard moet de advocaat van een kwalitatief goed niveau zijn, maar ik ben ervan overtuigd dat het van veel burgers best iets meer Ikea en iets minder maatpak mag. En juist hier zit de kern van het probleem. Advocaten gruwen van de gedachte dat zij gestandaardiseerde Ikea-kwaliteit zouden moeten gaan leveren. Dat past helemaal niet bij hun zelfbeeld. Het zijn ambachtslieden die uit overtuiging – of wellicht soms ook uit eigenbelang – ambachtelijk geproduceerde diensten willen aanbieden. *Tailor made* en uniek. Niet gestandaardiseerd en geautomatiseerd.

Zo is het altijd geweest en dus is het goed. Advocaten reageren als de kleermakers die voor het eerst geconfronteerd werden met een opkomende confectie-industrie. Wie wil die kwaliteit nou hebben? Ik wil het in ieder geval niet op die manier maken! Maar zijn burgers, advocaten inclusief, nu zo ongelukkig met hun Ikea-bank of Bijenkorf-pak? Natuurlijk niet. Betaalbaar en tegen een redelijke kwaliteit. Men wil er zelfs graag meer van omdat het nu betaalbaar is. Dat kon niet met de ambachtelijk geproduceerde kwaliteit. Ter geruststelling: er zal in de advocatuur altijd ruimte blijven voor dure ambachtslieden. Net als in iedere branche. Maar niet alle advocaten kunnen tot die groep van ambachtslieden blijven behoren. De toekomst is aan de confectie-advocatuur. Het is gewoon onafwendbaar. Zelfs de advocatuur kan zich niet onttrekken aan de wetten van markt & mededinging. Het is eigenlijk raar dat het nog zo lang heeft geduurd. Ik ken geen vrije markt waar het dominante en in essentie ambachtelijke bedrijfsmodel al zoveel eeuwen feitelijk gelijk is gebleven. Hooguit is de schaal groter geworden.

Wat nu? De Orde zou er goed aan doen om de confectieadvocatuur volledig te omarmen en wellicht zelfs te ondersteunen. Houd advocaten op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen in met name Engeland. Stimuleer ondernemende advocaten om de confectiekant op te gaan. Geef het fenomeen aandacht in de beroepsopleiding. Plaats pioniers op een voetstuk in het Advocatenblad en neem ze op in belangrijke adviesorganen. Maar zorg als eerste dat de poort naar het advocatenvak wagenwijd wordt opengezet. Weg met het Besluit beroepsvereisten advocatuur dat eisen stelt aan de inhoud van de bachelor die je moet hebben gevolgd. Iedereen die het bij wet vast te stellen *bar exam* haalt, is van harte welkom. Private partijen, universiteiten en advocatenkantoren springen vast in het gat om te helpen bij de voorbereiding op dat examen. Ook de cum laude gepromoveerde theoretisch natuurkundige mag gewoon

* Mr. T.M. Snoep is advocaat bij De Brauw Blackstone Westbroek N.V.

aan het examen meedoen. Wedden dat hij of zij het beter doet dan de meeste middelmatige rechtenstudenten? Behoorlijke kans dat op deze manier meer IQ en ondernemersbloed het advocatenvak instroomt en dus meer mensen die buiten de gebaande paden willen kijken. De arbeidsopbrengsten in de advocatuur zijn immers in vergelijking tot veel andere sectoren hoog, zeker per IQ-punt. Na het examen blijft nog wel een verplichting bestaan om gedurende een paar jaar onder de vleugels te functioneren van een goedgekeurde organisatie die ook verantwoordelijk (en aansprakelijk) is voor het werk van de stagiaire. Maar geen verplichting meer dat de arbeidsovereenkomst ten minste drie jaar moet duren. Net als overal moet een al dan niet te verlengen korter durend dienstverband mogelijk zijn. De kostenrisico's gemoeid met een *hiring mistake* zijn te groot voor confectieadvocatuur met lage marges. Laat advocaten verder vrij om samen te werken met wie ze willen en binnen een bedrijfsmodel dat het beste past bij hun onderneming. Geen richtlijnen over met wie ze wel en met wie ze niet mogen samenwerken of regels over op welke wijze. Advocatenkantoren in eigendom van *private equity*? Prima. Als het in de zorg en in de kinderopvang mag, waarom dan niet in de advocatuur? Ook HEMA-advocaten zijn van harte welkom. Let maar op, er gaan allerlei nieuwe bedrijfsmodellen ontstaan. Sommige goed, andere minder. Maar één ding staat vast. Door verlaging van toetredingsdrempels en verlichting van de erkenningsregeling neemt de differentiatie van het advocatuurlijke aanbod toe en zullen de prijzen dalen. Kijk eens naar Engeland. Door versoepeling van de regels, daar gekscherend '*Tesco law*' genoemd, is een variëteit aan nieuwe aanbieders ontstaan. Die aanbieders hebben aantrekkelijk geprijsde diensten in een tijd waarin ook daar de gefinancierde rechtsbijstand door bezuinigingen wordt uitgekleet. De websites van *Co-operative Legal Services* en *Quality Solicitors* zijn op zijn minst genomen interessant om te bekijken. In Nederland is dit allemaal nog onmogelijk gelet op het woud aan regelgeving waaraan advocaten moeten voldoen. Weg ermee. Meer markt & mededinging in de advocatuur. Wie pakt de handschoen op?